

# At kende sin fortid er god latin

Johannes Thomsen er velbevandret i sprog. Særligt lærdommen om latin har givet ham meget godt med på vejen.

## KULTUR



Af Andreas Søndergaard

ansn@viborgfolkeblad.dk

**VIBORG:** Man skal ikke stille Johannes Thomsen et spørgsmål, hvis ikke man har tid til at vente på svar.

Det har vi heldigvis, for vi har bedt den 68-årige filolog om at fortælle. Lidt om sig selv, men mest om sin viden om - og kærlighed til - sprog.

Den forhenværende katedralskole-lektor gør sig på dansk, jysk, engelsk, fransk, tysk og italiensk. Spansk, græsk og latin er også en del af hans voluminøse vokabularium, men dog mest i læse/skrive-form, siger han under spillet.

»At tale klassisk græsk og latin er jo ligesom at køre på ethjulet cykel. Man skal træne det konstant, man skal holde det ved lige. Og det kan godt være sjovt at køre på ethjulet cykel, men det har ingen praktisk værdi.«

Godt så.

### Skær det i småstykker

»Johs«, som han kaldes, har i årevis haft sin gang på den gamle latinske skole, Viborg Katedralskole, hvor han udover at undervise i italiensk, religion, kristendom, oldtidskundskab og græsk altså også har ført utallige umodne teenagere, undertegnede inklusiv, ind i den latinske verden.

Et sprog, kun de færreste forstår, og som, hvis man nu skal se helt kynisk på det, ikke længere tjener noget formål. Eller hvad?

»Værdien i, at eleverne får et grundkursus i latin, er, at man lærer dem et fælles sprog. De lærer om grammatik og om kulturelle fænomener, og man opdager, at selvom vi nu er meget moderne, så er vi det kun, fordi vi står ved skuldrene af nogen før os,« siger Johannes Thomsen.

Godt nok gik han på pension i 2010, men han lever sig hurtigt tilbage i rollen som underviser, nu han atter sid-



Johannes Thomsen har undervist i latin i mange år på den gamle latinske skole. Vi hører lidt om, hvorfor det er vigtigt at lære et sprog, man ikke længere bruger/Foto: Preben Madsen



der over for en af sine mange tidligere elever:

»Et eksempel er, at det er vigtigt at have samvittighed. Hvad pokker betyder det ord i grunden? Kan du skære det i småstykker, Andreas?« spørger Johs, så undertegnede straks er sendt 10 år tilbage, placeret på en af katedralskolens skolebænke.

»Nej!«

»Jo, det kan du godt. »Sam« er noget med »sammen«. »Vittig« kender du måske fra Holberg-sammenhæng. Det betyder én, som har viden. Og så er der afledningsendelsen

»-hed« på. Sam-vittig-hed. Samviden. Viden sammen med sig selv. Bevidsthed om ens egen position i forhold til det, man nu har lavet eller ikke har lavet,« forklarer Johs, og når frem til, at ordet stammer fra det femte århundrede, inden han taler videre om *conscientia*, på engelsk *conscience*, som jo hænger sammen med *science*-videnskab. *Con* betyder, direkte oversat til dansk, *sam*. Det hele hænger sammen.

»Og det er ikke bare en direkte oversættelse af ordet, men også af det indhold, der er i ordet,« forklarer Johannes.

»Måske det var der, i det femte århundrede, at samvittighed opstod, siden det var der, man opfandt et begreb for det,« funderer han videre, lidt for sig selv.

### De hårde halse

Johannes Thomsen er af husmandsslægt, men brød alle former for social arv, da han lod sig opsluge af den akademiske verden. Skulle man i gymnasiet dengang - og det vidste man jo ikke, om man

skulle, men det var rart at have muligheden - så krævede det, at man havde latin i anden real.

»Der var en vis form for prestige i at være en af de hårde halse, for det foregik efter almindelig skoletid. Der lærte man noget grammatik, og det var egentlig skægt, for det var til at finde ud af,« husker Johs, som siden uddannede sig til filolog. Han forlod Aarhus Universitet med en guldmedalje og med rygsækken fyldt med talegaver.

De to lærere, han selv havde til latin og oldtidskundskab på netop Viborg Katedralskole, banede vejen for ham, husker han med taknemmelighed.

### Binder os sammen

Den sproglige kunnen har foræret Johannes en særlig indsigt i forskellige kulturer, og den har givet ham muligheden for at lære mennesker at kende i eksempelvis Italien, fordi sproget binder mennesker sammen. Måske er det endda sproget, som gør os til mennesker.

På gymnasiernes skoleskemaer er det i dag muligt at lære langt mere afsides sprog

end latin, nemlig kinesisk, og det er også godt nok, mener Johannes. Også selvom formålet med kinesisk er at kunne handle, sælge, købe og bidrage til den vækst i valuta, som får verden til at løbe rundt.

Ikke til at lære fortidens skrifter at kende.

### Demens

Nej, så er latin dog mere romantisk. Mere nobelt. Måske. I hvert fald mener Johannes, at det er nødvendigt, at man fortsat har også dette ædle sprog på skoleskemaet.

»Jeg synes, at det er en god investering. Ikke så meget for, at eleverne skal lære latin, men for at de skal lære en form for selvdisciplin. Ved at studere latin kan man få en indsigt og fleksibilitet, der gør, at man kan sætte sig ind i nye emner forholdsvis hurtigt. Man kan synes, det er en sær omvej at gå - at have latin eller græsk - men det er ikke så svært alligevel, for sprogligt set kan man ikke gå nogle steder uden at støde på masser af latinske ord. Og er det ikke godt at kunne gennemskue sproget?« spørger Johannes, vist nok uden at forvente svar.

Han fortsætter selv:

»Det giver os mulighed for at orientere os, og det er da gavnligt at kunne. Så behøver man ikke at have en gps på sig hele tiden - den tager jo også fejl indimellem,« lyder det metaforisk.

»Men du skal ikke forveksle det med, at alle unge mennesker skal studere græsk og latin. Niks. Det har vi slet, slet ikke brug for. Men vi har brug for, at nogen kan. For hvad sker der med mig i min alderdom? Jeg begynder at glemme, det kaldes demens. Og hvad sker der mon med et samfund, der bliver dement, altså glemmer sin historie og som glemmer muligheden for at kunne sætte sig ind i den?« lyder det spørgende.

Svaret bliver hængende lidt i det uviste. Men det lyder ikke rart, sådan et dement samfund. Ordet demens kommer i øvrigt også fra latin. At tabe forstanden, betyder det. Ellers tak.

Så er det nok bedre, at nogen læser latin, også i fremtiden. Så kan resten for den sags skyld lære kinesisk. For hvis kineserne vitterligt vil købe noget af os, så skal de da også have lov til det.

## VIDEN I HVERDAGEN

HVER UGE I FOLKEBLADET

■ Der er et enormt lager af viden hos de mennesker, som bor og arbejder i Viborg Kommune. »Viden i hverdagen« er et samarbejde mellem Viborg Bibliotekerne og Viborg Stifts Folkeblad

■ Målet er at formidle den unikke viden via foredrag og artikler i Viborg Stifts Folkeblad

■ Kender du et menneske, som har en helt unik viden på et område, så giv os et tip på [viborg@bergske.dk](mailto:viborg@bergske.dk)